

Οδηγός για Εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Η προετοιμασία των παιδιών για την εισαγωγή τους στην κοινωνική ζωή και στον κόσμο αποτελεί βασικό εκπαιδευτικό στόχο. Αυτό σημαίνει ότι είναι αναγκαίο να παρουσιάσουμε στην τάξη όλη την υπέροχη ποικιλομορφία της ανθρώπινης φύσης και να καλλιεργήσουμε τον σεβασμό και τη συμπερίληψη. Ο οδηγός αυτός θα σας βοηθήσει να διαμορφώσετε ένα συμπεριληπτικό και ασφαλές πλαίσιο, ώστε όλα τα παιδιά να αποκτήσουν το αίσθημα του «ανήκειν» και έτσι να επωφεληθούν από την εκπαιδευτική διαδικασία.

Ενθαρρύνοντας τη συμπερίληψη και τον σεβασμό της ΛΟΑΤΚΙ+ Κοινότητας στο σχολικό περιβάλλον, δε βοηθάτε μόνο τα συγκεκριμένα άτομα και τις οικογένειές τους αλλά και τις/τους εκπαιδευτικούς.

Οι αξίες της ισότητας, της δικαιοσύνης, του σεβασμού και της συμπερίληψης δημιουργούν ένα περιβάλλον όπου όλα τα άτομα μπορούν να αισθανθούν πιο ελεύθερα να είναι ο εαυτός τους.

Σχέση με γονείς – Καλλιεργώντας μία θετική στάση στην αλλαγή

Παρά τις καλύτερες των προθέσεων, είναι σχεδόν σίγουρο ότι θα ανησυχήσετε για τις αντιδράσεις των γονέων και της τοπικής κοινότητας στον δύσκολο αυτό αγώνα. Αλλά μην απογοητευτείτε!

Η καλύτερη τακτική είναι να συμπεριλάβετε τους γονείς ενεργά στη δουλειά σας με τα παιδιά. Σε συνεννόηση με το σχολείο σας, μιλήστε στους γονείς για τα σχετικά προγράμματα (πρότζεκτ) που κάνετε στις ημέρες ενημέρωσης γονέων. Ρωτήστε τους αν θέλουν να συμμετέχουν με κάποιο τρόπο σε αυτά.

Η πολιτική της «ανοιχτής πόρτας» σας βοηθά να αντιμετωπίσετε τυχόν προβλήματα με το που εμφανιστούν. Έχετε φωτοτυπίες του υλικού που χρησιμοποιείτε έτοιμο για τους γονείς να το δουν. Αυτό θα μπορούσε να τους καθησυχάσει ως προς την καταλληλότητα του υλικού. Εξηγήστε στους γονείς ότι μια κουλτούρα σεβασμού είναι κάτι που παίρνετε σοβαρά και ότι όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας έχουν το δικαίωμα να είναι ορατά και τα δικαιώματά τους να γίνονται σεβαστά.

Γιορτάζοντας τη διαφορετικότητα

Γιορτάζοντας τη διαφορετικότητα ενεργά είναι ένας ευφάνταστος τρόπος να στείλετε ένα θετικό μήνυμα υπέρ της συμπερίληψης και της αποδοχής. Με αυτόν τον τρόπο, θα δημιουργήσετε ένα μαθησιακό περιβάλλον, όπου τα παιδιά θα νιώθουν ότι μπορούν να είναι ο εαυτός τους. Αυτό με τη σειρά του, θα έχει θετική επίδραση στην ευημερία των μαθητών/τριών καθώς και στη σχολική τους επίδοση.

Υπάρχουν πολλοί απλοί τρόποι για να γιορτάσετε τη διαφορετικότητα στο σχολείο σας. Για παράδειγμα, θα μπορούσατε να εξηγήσετε ότι ο Ιούνιος είναι ο μήνας Υπερηφάνειας και να χρησιμοποιήσετε την ευκαιρία ώστε τα παιδιά να μάθουν για την ιστορία παρόμοιων εκδηλώσεων και για εορτασμούς υπερηφάνειας (Pride month) σε όλον τον κόσμο. Θα μπορούσατε να προετοιμάσετε εργαστήρια ή μια έκθεση με ζωγραφιές των παιδιών ή άλλες παρόμοιες εκδηλώσεις με θέματα, όπως «Οικογένειες Ουράνιο Τόξο», «Ο εαυτός μου», «Να είσαι ο εαυτός σου», «ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα που άλλαξαν τον κόσμο». Τέλος, μαθήματα σχετικά με τις ομοιότητες και τις διαφορές μας θα συνεισφέρουν ακόμα περισσότερο σε μία συμπεριληπτική προσέγγιση που γιορτάζει και αγκαλιάζει την ποικιλομορφία.

Αμφισβητήστε τα έμφυλα στερεότυπα

Σύμφωνα με πολυάριθμα ερευνητικά δεδομένα τα νεαρά άτομα που είναι πιο πιθανό να βιώσουν ομοφοβικό/τρανσφοβικό εκφοβισμό ήταν εκείνα που δεν «συμμορφώνονταν» με τα έμφυλα στερεότυπα, όπως αγόρια που θεωρήθηκαν πιο θηλυπρεπή ή κορίτσια που τους άρεσαν τα σπορ. Αυτό ισχύει τόσο για τους/τις μαθητές/-τριες της πρωτοβάθμιας όσο και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, γεγονός που υποδηλώνει ότι η έλλειψη ανεκτικότητας για τα άτομα που δε συμμορφώνονται με τις κοινωνικές νόρμες για τα φύλα ξεκινά από το δημοτικό σχολείο.

Μπορείτε να βοηθήσετε στην αλλαγή αμφισβητώντας ενεργά τα έμφυλα στερεότυπα. Βεβαιωθείτε ότι οι σχολικές δραστηριότητες δεν είναι αποκλειστικά για μαθητές/-τριες ενός συγκεκριμένου φύλου και πειραματιστείτε με τη χρήση συμπεριληπτικής, μη στερεοτυπικής γλώσσας.

Αμφισβητώντας τα έμφυλα στερεότυπα θα ενισχύσει την προσπάθεια να γίνει το σχολείο και η τάξη σας ένας πιο συμπεριληπτικός χώρος για παιδιά που παρουσιάζουν διαφορετική από τη στερεοτυπική συμπεριφορά των φύλων ή που μπορεί να αισθάνονται ότι το κοινωνικό φύλο τους είναι διαφορετικό από το φύλο που τους αποδόθηκε κατά τη γέννηση. Σε άλλες χώρες, πολλά σχολεία έχουν ήδη εργαστεί και έχουν προτείνει εξαιρετικές πρακτικές στην προσπάθειά τους να διασφαλίσουν ότι αυτά τα παιδιά θα αισθάνονται ασφαλή και θα μπορούν να είναι ο εαυτός τους στο σχολείο. Μικρές φαινομενικά αλλαγές, όπως το να βοηθήσετε έναν/μία μαθητή/-τρια να χρησιμοποιήσει το όνομα και την ανωνυμία που προτιμά στο σχολείο, μπορεί να έχει τεράστιο αντίκτυπο στην αυτοεκτίμηση του/ης.

Τα σχολεία συχνά εκφράζουν την ανησυχία τους για το πώς να κάνουν την αρχή. Πώς θα αντιδράσουν οι γονείς; Τι γίνεται με τη χρήση τουαλετών και αποδυτηρίων; Ωστόσο, τα δημοτικά σχολεία που έχουν εμπλακεί στην αμφισβήτηση των έμφυλων στερεοτύπων και των σχετικών απόψεων που καταδυναστεύουν τη σχολική ζωή, αναφέρουν ότι ενδυναμώθηκαν όλα τα παιδιά, ανεξαρτήτως φύλου.

Η αμφισβήτηση των έμφυλων στερεοτύπων όταν ενσωματώνεται στη διδασκαλία καλλιεργεί τη συμπερίληψη και το σεβασμό και συμβάλλει στην καλλιέργεια της δημοκρατικής ιδιότητας του πολίτη.

Ένα συμπεριληπτικό πρόγραμμα μαθημάτων

Η δημιουργία μιας τάξης ή ακόμη καλύτερα, ενός σχολείου που συμπεριλαμβάνει και αντιμετωπίζει με σεβασμό την ποικιλομορφία χρειάζεται να είναι έκδηλη στην τάξη και στο περιβάλλον του σχολείου σας αλλά και στα μαθήματά σας και αποτελεί έναν εξαιρετικό τρόπο για να προετοιμάσετε τα παιδιά για την ποικιλομορφία που υπάρχει στην κοινωνία. Αυτό θα σας βοηθήσει να αποφύγετε μια εσπευσμένη, μη προετοιμασμένη αντίδραση σε κάποιο περιστατικό εκφοβισμού. Κα θα οδηγήσει με τη σειρά του στη μείωση του κινδύνου να αισθάνονται οι μαθητές/-τριες ότι οι διαφορές στην εθνικότητα, στην ταυτότητα φύλου και το σεξουαλικό/ερωτικό προσανατολισμό είναι κάτι που τους/τις στιγματίζει ή κάτι για το οποίο πρέπει να ντρέπονται.

Υπάρχει το περιθώριο για μαθήματα σχετικά με την ποικιλομορφία και τη συμπερίληψη σε όλο το πρόγραμμα σπουδών. Οι παρακάτω προτάσεις και ιδέες είναι κάποιες ενδεικτικές τις οποίες μπορείτε να εξελίξετε ή να διευρύνετε.

ΓΛΩΣΣΑ: Για μικρότερους/ες μαθητές/-τριες, μπορείτε να διαβάσετε μια ιστορία συμπερίληψης και να ζητήσετε από τα παιδιά να γράψουν αυτά το τέλος και στη συνέχεια να κάνετε συζήτηση. Οι ιστορίες διαμορφώνουν τον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά βλέπουν τον κόσμο. Εφοδιάστε την τάξη σας με κατάλληλα βιβλία ώστε να βοηθήσετε τα παιδιά να ανοιχτούν στον κόσμο χωρίς προκαταλήψεις και με σεβασμό στην ποικιλομορφία του ανθρώπινου είδους. Είναι σημαντικό για τα παιδιά να δουν την πραγματικότητα να απεικονίζεται μέσα από τη λογοτεχνία η οποία είναι διαθέσιμη και χρησιμοποιείται στις τάξεις. Είναι επίσης σημαντικό για όλες/ους τις/ους μαθήτριες/-τές να καταλάβουν ότι οι οικογένειες είναι μοναδικές, ενώ την ίδια στιγμή μοιράζονται κοινές αρχές, πιστεύω και παραδόσεις.

Για μεγαλύτερους/ες μαθητές/-τριες, μπορείτε να υλοποιήσετε δραστηριότητες δημιουργικής γραφής εμπνευσμένες από το μήνα Υπερηφάνειας (Pride)-θα ήταν μια καλή αρχή. Επίσης θα μπορούσατε να συζητήσετε για τη χρήση των αντωνυμιών και γιατί μερικοί άνθρωποι μπορεί να μην αισθάνονται άνετα με τις αντωνυμίες που τα άλλα άτομα χρησιμοποιούν όταν τους απευθύνονται.

Όταν εστιάζετε στα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ+ ανθρώπων, δίνεται η δυνατότητα στα παιδιά να συζητήσουν, να μοιραστούν τις ιδέες τους, να εκφράσουν τις απορίες τους, να μάθουν περισσότερο για τη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα και να εξοικειωθούν με τη σχετική ορολογία και τους ορισμούς.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ: Μπορείτε να αρχίσετε να συμπεριλαμβάνετε ερωτήσεις και προβλήματα με ΛΟΑΤΚΙ + ζευγάρια και οικογένειες.

ΙΣΤΟΡΙΑ: Μπορείτε να εστιάσετε στους ιστορικούς αγώνες για ισότητα των φύλων και να χρησιμοποιήσετε το [διαδίκτυο για επιπλέον έρευνα](#).

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ & ΜΟΥΣΙΚΗ: Μπορείτε να συζητήσετε για τις ζωές καλλιτεχνών και μουσικών που αυτοπροσδιορίζονται ως ΛΟΑΤΚΙ+, να ζωγραφίσετε ή να φτιάξετε κολάζ.

ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ: Σε μαθήματα γραμματικής, μπορείτε να εστιάσετε στη χρήση αντωνυμιών και να κάνετε ένα “debate” ως προς το γιατί κάποια άτομα δε νιώθουν άνετα με αντωνυμίες που προσδιορίζουν το γένος.
Εισάγοντας τη ΛΟΑΤΚΙ+ θεματολογία και καθιστώντας τη αναπόσπαστο κομμάτι της διδασκαλίας σας, στέλνετε ένα ξεκάθαρο μήνυμα για τις αρχές και τις αξίες της τάξης σας, δείχνετε δηλαδή ξεκάθαρα στους/ στις μαθητές/-τριές σας ότι όλες οι οικογένειες και ταυτότητες είναι ευπρόσδεκτες, άξιες σημασίας και σεβασμού.

Εκθέσεις μαθητικών έργων, στίκερς, κονκάρδες...

Οι εκθέσεις των έργων που δημιουργούν οι μαθητές/-τριές σας είναι ένας εξαιρετικός τρόπος για να δείξετε ότι η τάξη ή το σχολείο σας είναι ένα σύγχρονο, συμπεριληπτικό και ασφαλές χώρος για όλα τα παιδιά. Μπορείτε να ζωγραφίσετε τις ΛΟΑΤΚΙ+ σημαίες, το ουράνιο τόξο, τις διαφορετικές οικογένειες, αφίσες για μια σχολική καμπάνια κ.α.

Με αυτοκόλλητα-στίκερς και κονκάρδες μπορείτε να δείξετε ότι ο χώρος της τάξης ή του σχολείου είναι ασφαλής και συμπεριληπτικός για όλες τις ταυτότητες και να ενθαρρύνετε τα παιδιά που αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα εκφοβισμού ή κοινωνικής απομόνωσης να σας μιλήσουν.

Ξεκινήστε με τα βασικά:

Να επιβεβαιώνετε ποιο λεξιλόγιο είναι και ποιο δεν είναι ομοφοβικό, αμφιφοβικό, τρανσφοβικό και ιντερφοβικό. Υιοθετήστε μία προσέγγιση μηδενικής ανοχής σε ομοφοβικό, αμφιφοβικό, τρανσφοβικό και ιντερφοβικό λεξιλόγιο. Αυτές οι πληροφορίες θα έπρεπε να συμπεριληφθούν στις πολιτικές σας σχετικά με τη συμπεριφορά καθώς και την καταπολέμηση του εκφοβισμού.

Μία σαφής, επίσημη πολιτική θα βοηθήσει στη(ν):

- υιοθέτηση μίας συλλογικής προσέγγισης στο σχολείο σας
- τυποποίηση του τρόπου με τον οποίο το ομοφοβικό, αμφιφοβικό, τρανσφοβικό και ιντερφοβικό λεξιλόγιο και ο εκφοβισμός καταγράφονται και αντιμετωπίζονται
- σαφή στάση και προσέγγιση προς τους γονείς, συναδέλφους και κηδεμόνες.

Θα μπορούσατε να ενισχύσετε αυτές τις πολιτικές με το να ζητήσετε από όλους/-ες τους/τις μαθητές/-τριες να συμφωνήσουν σε ένα συγκεκριμένο λεξιλόγιο που θα χρησιμοποιείται στην τάξη, εξασφαλίζοντας ότι γνωρίζουν τι αναμένετε από αυτές/αυτούς.

Εξηγώντας τη γλώσσα

Είναι πιθανό να βρείτε δελεαστική την απαγόρευση του όρου «γκέι» αλλά με το να το κάνετε αυτό, ενθαρρύνετε την ιδέα ότι ο όρος «γκέι» είναι ταμπού.

Αντί να απαγορεύσετε το ομοφοβικό, αμφιφοβικό, τρανσφοβικό και ιντερφοβικό λεξιλόγιο, θα ήταν καλό να εξηγήσετε γιατί είναι λάθος να χρησιμοποιούμε αυτές τις λέξεις με υποτιμητικό τρόπο και ότι υπάρχουν άτομα που πληγώνονται όταν τις ακούν και, με τρόπο κατάλληλο για την κάθε ηλικία, να εξηγήσετε τη σημασία των λέξεων.

Αντιμετωπίζοντας τον εκφοβισμό και την παρενόχληση

Η καταπολέμηση της ομοφοβικής, αμφιφοβικής, τρανσφοβικής και ιντερφοβικής γλώσσας συμβάλλει πολύ στην καταπολέμηση του εκφοβισμού, αποσυνδέοντας τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα από αρνητικούς χαρακτηρισμούς.

Τα περισσότερα ομοφοβικά, αμφιφοβικά, τρανσφοβικά και ιντερφοβικά περιστατικά εκφοβισμού έχουν συνήθως στόχο παιδιά που είναι διαφορετικά με κάποιο τρόπο, όπως εκείνα τα οποία δεν ταιριάζουν στα κοινωνικά στερεότυπα ως προς την ταυτότητα ή/και την έκφραση φύλου, και λιγότερο παιδιά που μια μέρα μπορεί να αυτοπροσδιοριστούν ως ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα.

Αυτά τα περιστατικά θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο όπως και η χρήση ομοφοβικής, αμφιφοβικής, τρανσφοβικής και ιντερφοβικής γλώσσας:

- Με πολιτική μηδενικής ανοχής η οποία γίνεται γνωστή σε όλους/ες.
- Με τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος το οποίο συμπεριλαμβάνει και γιορτάζει την ποικιλομορφία.
- Με ενημέρωση για την ποικιλομορφία των οικογενειών.

Όπως και με κάθε είδους εκφοβισμό, οι μαθητές/-τριες θα πρέπει να ενθαρρύνονται να τον αναφέρουν είτε ως αποδέκτες, είτε ως μάρτυρες. Είναι καλή πρακτική να καταγράφετε τη χρήση ομοφοβικής/τρανσφοβικής γλώσσας και των περιστατικών εκφοβισμού, προκειμένου να παρέχετε στο σχολείο αποδεικτικά στοιχεία σε περίπτωση που χρειαστεί. Η καταγραφή περιστατικών με την πάροδο του χρόνου, συνεισφέρει σημαντικά στην εκτίμηση του προβλήματος και στην αξιολόγηση των μέτρων που πάρθηκαν.

Όταν προκύψει ένα περιστατικό παρενόχλησης, είναι πολύ σημαντικό να το σταματήσετε κατευθείαν. Θυμηθείτε ότι το ομοφοβικό/τρανσφοβικό λεξιλόγιο και πράξεις πληγώνουν όλα τα άτομα και αποτελεί μια μορφή εκφοβισμού. Ο εκφοβισμός πληγώνει το άτομο που τον υφίσταται, τους μάρτυρες, αλλά και το άτομο που εκφοβίζει. Αναλάβετε άμεση δράση! Μην αφήσετε την παρενόχληση, είτε λεκτική, είτε σωματική, να προχωρήσει ούτε μια στιγμή περισσότερο. Ξεκαθαρίστε ότι η παρενόχληση και ο εκφοβισμός δεν είναι ποτέ αποδεκτός!

Παρακάτω δίνονται τα βήματα που μπορείτε να ακολουθήσετε σε περίπτωση περιστατικού εκφοβισμού παρενόχλησης:

1. Σταματήστε την εξέλιξη του περιστατικού: Διακόψτε το περιστατικό που βρίσκεται σε εξέλιξη. Σιγουρευτείτε ότι όλα τα άτομα τριγύρω σας ακούνε και ενημερώστε ότι όλα είναι ασφαλή στο συγκεκριμένο μέρος. Καλύτερα να μην απομονώσετε το παιδί που εκφοβίζει για εμπιστευτική συζήτηση- η διακοπή μιας τέτοιας συμπεριφοράς θα πρέπει να είναι τόσο εμφανής και δημόσια όσο και η παρενόχληση που συνέβη.

2. Προσδιορίστε το περιστατικό: «Μόλις ταπεινώσες κάποιο άτομο σχετικά με το βιολογικό φύλο, τον ερωτικό/σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα, τα χαρακτηριστικά ή την έκφραση φύλου του» ή «Μόλις έσπρωξες κάποια/ον εξαιτίας ...». Ρίξτε το βάρος στην πράξη. Μην πείτε κάτι που να υποδεικνύει ότι το άτομο που έπεσε θύμα συγκαταλέγεται σε κάποια από τις παραπάνω ομάδες. Όλες/α πρέπει να καταλάβουν πως ότι ειπώθηκε ή έγινε δεν είναι αποδεκτό γιατί παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα.

3. Κάντε ακόμα πιο δημόσια την απάντηση: Προσδιορίστε τον εκφοβισμό και τις συνέπειές του. Για παράδειγμα, μπορείτε να πείτε: «Το να κοροϊδεύεις είναι τραυματικό και για όλες/ους που ακούνε», «Οι σωματικές επιθέσεις δεν γίνονται αποδεκτές στο σχολείο και μπορεί να έχουν ως αποτέλεσμα να αποβληθείς». Να κάνετε κατανοητό ότι το σχολείο είναι αντίθετο σε τέτοιες συμπεριφορές: «Στο σχολείο δεν παρενοχλούμε ούτε εκφοβίζουμε άλλους ανθρώπους», «Κάθε σωματική επίθεση σε κάποια/ο, για οποιοδήποτε λόγο, είναι απολύτως απαράδεκτη. Οποιαδήποτε επανάληψη τέτοιας συμπεριφοράς θα έχει σοβαρές επιπτώσεις».

4. Ζητήστε αλλαγή σε μελλοντική συμπεριφορά: Κάντε προσωπική την απάντηση για το παιδί που εκφόβισε: «Σκέψου σε παρακαλώ αυτό που μόλις είπες. Δεν περίμενα ένα τέτοιο λεξιλόγιο από εσένα», «Σπρώχνοντας κάποια/ον, δε γίνεται μάγκας. Νόμιζα ότι σου αρέσει να είσαι ένα ισότιμο μέλος αυτής της τάξης. Αλλά με την πράξη σου, βάζεις τον εαυτό σου στο περιθώριο για το υπόλοιπο της ημέρας. Οποιαδήποτε επανάληψη θα έχει πιο αυστηρές συνέπειες». Απευθυνθείτε πιο ιδιωτικά στο άτομο που έπεσε θύμα της παρενόχλησης ή του εκφοβισμού: «Σε παρακαλώ ενημέρωσέ με αν κάτι τέτοιο ξαναγίνει και θα λάβω περαιτέρω δράση. Όλες/οι/α θα πρέπει να νιώθουν και να είναι ασφαλείς/ή εδώ. Ό,τι σου συνέβη ήταν απαράδεκτο και εξακολουθείς να είσαι πολύ σημαντικός/ή σε όλους/ες μας εδώ.

Εκπαιδεύσεις

Οργανώστε εκπαιδεύσεις για να καταρρίψετε μύθους και στερεότυπα. Εξηγήστε τις διαφορές ανάμεσα στον σεξουαλικό προσανατολισμό, ταυτότητα, χαρακτηριστικά και έκφραση φύλου. Συμπεριλάβετε πληροφορίες για τα παραπάνω σ' όλη τη διάρκεια της εκπαίδευσης. Αυτό θα βοηθήσει να καταρρίψετε συχνούς μύθους σχετικούς με τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα.

Οι εκπαιδευτικοί είναι καλά εξοπλισμένοι/ες για να αντιμετωπίσουν ΛΟΑΤΚΙ+ περιστατικά όταν είναι καλά προετοιμασμένοι/ες και σίγουροι/ες για το πώς να ανταποκριθούν σε τέτοιες περιπτώσεις. Εάν το σχολείο σας δεν έχει τη δυνατότητα να σας παρέχει τέτοια εκπαίδευση, απευθυνθείτε σε οργανισμούς, όπως το Πολύχρωμο Σχολείο για συμβουλές ή για να μάθετε τυχόν εκπαιδευτικά προγράμματα που οργανώνει κατά καιρούς.

Συμπεριληπτικά παιδικά βιβλία

Ένας τρόπος να κάνετε τα παιδιά να νιώθουν ευπρόσδεκτα στην τάξη σας και το σχολείο είναι να επιβεβαιώσετε ότι στα βιβλία που έχετε στην τάξη ή τη βιβλιοθήκη του σχολείου σας παρουσιάζονται όλα τα είδη οικογενειών.

Είναι σημαντικό για τα παιδιά να δουν την πραγματικότητα να απεικονίζεται μέσα από τη λογοτεχνία η οποία είναι διαθέσιμη και χρησιμοποιείται στις τάξεις. Είναι επίσης σημαντικό για όλες/ους τις/ους μαθήτριες/τές να καταλάβουν ότι οι οικογένειες είναι μοναδικές, ενώ την ίδια στιγμή μοιράζονται κοινές αρχές, πιστεύω και παραδόσεις.

Τα ΛΟΑΤΚΙ+ συμπεριληπτικά βιβλία τα οποία συνιστούμε στα σχολεία είναι επιλεγμένα επειδή παρουσιάζουν τους ήρωες με τέτοιο τρόπο ώστε οι οικογένειες και οι άνθρωποι να

συνυπάρχουν σε αυτό τον κόσμο και δεν προβάλλουν ως ένα θέμα ή πρόβλημα για τα παιδιά το να έχεις λεσβίες ή ομοφυλόφιλους γονείς.

Υπάρχει, παρ' όλα αυτά, ακόμα έλλειψη καλών και εικονογραφημένων βιβλίων τα οποία τυγχάνουν να έχουν παιδιά με ΛΟΑΤΚΙ+ γονείς ως ήρωες.

Ένα από αυτά είναι το βιβλίο «Το πιο μεγάλο βιβλίο για τις Οικογένειες» της Mary Hoffman. «Το πιο μεγάλο βιβλίο για τις Οικογένειες», με χιούμορ και ευαισθησία, εξερευνά τις διάφορες μορφές της οικογένειας σήμερα, και γίνεται υπέροχη αφορμή για συζήτηση γύρω από ευαίσθητα θέματα, ανάμεσα σε μικρούς και μεγάλους. Είναι το βιβλίο που προτείνουμε να χρησιμοποιηθεί για την πραγματοποίηση της ομότιτλης δραστηριότητας μέσα στην τάξη.

Άλλα προτεινόμενα βιβλία είναι «Τα δύο μικρά αυγά» και «Η Αλίκη κοιτάζει τον καθρέφτη» της Στέλλα Μπελιά.

Πριν διαβάσετε ένα βιβλίο με την τάξη σας

Πρώτα, σκεφτείτε εάν το να διαβάσετε ή όχι ένα ΛΟΑΤΚΙ + συμπεριληπτικό βιβλίο είναι ένα καλό πρώτο βήμα για να δημιουργήσετε ένα φιλόξενο χώρο ή χρειάζεται να θέσετε επιπλέον βάσεις στη σχολική σας κοινότητα.

- Σκεφτείτε εάν θα έχετε τη στήριξη από το σχολείο σας εάν προκύψουν ανησυχίες και παράπονα από γονείς.
- Προετοιμαστείτε να απαντήσετε ερωτήσεις μαθητών/τριών. Αναζητήστε σχετικές πληροφορίες στο διαδίκτυο είτε σε ελληνικές είτε σε διεθνείς ιστοσελίδες.
- Εξετάστε πώς μπορείτε να ενσωματώσετε την ανάγνωση ενός βιβλίου στην ύλη άλλων μαθημάτων, όπως σε μαθήματα κοινωνικού χαρακτήρα, για παράδειγμα σε ενότητες σχετικά με την κατανόηση και τον σεβασμό των άλλων καθώς και τη λογοτεχνία.
- Δείτε πώς μπορεί να συμβάλει το βιβλίο στην επίτευξη κοινωνικών και συναισθηματικών στόχων για την τάξη σας, όπως η δημιουργία μιας κοινότητας στην τάξη σας ή η ανάπτυξη αυτοπεποίθησης των μαθητών/τριών σας.
- Εάν έχετε ΛΟΑΤΚΙ+ γονείς ή κηδεμόνες στην τάξη ή στο σχολείο σας, ρωτήστε τους τι λεξιλόγιο χρησιμοποιούν για να αναφέρονται στις οικογένειες τους έτσι ώστε να μπορέσετε να απαντήσετε σε ερωτήσεις μαθητών/τριών σας, οι οποίες μπορεί να προκύψουν.
- Εάν υπάρχει μόνο ένας/μία μαθητής/-τρια με ΛΟΑΤΚΙ+ γονείς ή μόνο μία/ένας μαθήτρια/ής που παρουσιάζεται με μη στερεοτυπικούς τρόπους ως προς την ταυτότητα φύλου, προσέξτε να μην τον/την/το ξεχωρίσετε ως παράδειγμα.

Εύκολα βήματα για μια συμπεριληπτική τάξη

1. Αποφύγετε να ζητάτε από τα παιδιά να στοιχίζονται ή να δημιουργούν ομάδες εργασίας χωρισμένα σε αγόρια και κορίτσια. Αντίθετα, χρησιμοποιείτε πράγματα όπως αριθμούς ή ακόμα και ημερομηνίες γεννήσεων, ή ερωτήσεις όπως «ποιο από τα παρακάτω προτιμάτε: skateboards ή ποδήλατο/ γάλα ή χυμό/ σκύλο ή γάτα / καλοκαίρι ή χειμώνα. Δώστε στις/στους μαθήτρες/ές πρωτοβουλίες να πάρουν τις δικές τους αποφάσεις αλλά πάντα βεβαιωθείτε ότι ο διαχωρισμός δεν έγινε με βάση το φύλο.
2. Αποφύγετε να χρησιμοποιείτε φράσεις όπως αγόρια και κορίτσια, και άλλες εκφράσεις που εμπεριέχουν το φύλο, για να φωνάξετε τα παιδιά. Χρησιμοποιείτε ουδέτερες λέξεις, όπως παιδιά.
3. Δώστε την ευκαιρία σε κάθε παιδί να μοιραστεί μαζί σας κατ' ιδίαν το όνομα και τις ανωνυμίες που χρησιμοποιεί. Στην αρχή του χρόνου ή του νέου τριμήνου, ζητήστε από τα παιδιά και τους γονείς να μοιραστούν το πώς θα ήθελαν τα παιδιά να τους απευθύνονται στο σχολείο.
4. Παρέχετε εικόνες στην τάξη σας που να προωθούν την συμπερίληψη: εικόνες από ανθρώπους που δεν ακολουθούν τις έμφυλες νόρμες, αναρτημένα συνθήματα, στίκερς ή κονκάρδες όπως «Όλα τα φύλα είναι ευπρόσδεκτα».

5. Βρείτε παραδείγματα στα ΜΜΕ ή κάπου αλλού που να ενισχύουν τα έμφυλα στερεότυπα ή το δίπολο του φύλου (δε θα είναι δύσκολο, βρίσκονται παντού) και εξερευνήστε τα μαζί με τα παιδιά.

6. Είναι απαραίτητο να διακόπτετε εχθρικές συμπεριφορές ή λεκτικές αναφορές για το φύλο άλλων ανθρώπων ΚΑΘΕ ΦΟΡΑ που ακούτε ή παρατηρείτε κάτι τέτοιο. Ωστόσο, αυτές οι στιγμές αποτελούν ευκαιρίες για να «διδάξετε» κάτι, να βοηθήσετε τα παιδιά να αναπτύξουν την ικανότητά τους για ενσυναίσθηση. Με το να είστε τιμωρητικός/ή μπορεί να σταματήσετε προσωρινά την εκφοβιστική συμπεριφορά, τουλάχιστον κατά την παρουσία σας. Αν όμως, καθοδηγήσετε την τάξη σας σε μια βαθύτερη κατανόηση των προκαταλήψεων που κρύβονται πίσω από τέτοιες συμπεριφορές, μπορείτε να τη σταματήσετε εντελώς.

7. Μάθετε στα παιδιά να χρησιμοποιούν συγκεκριμένη γλώσσα που να τα ενδυναμώνει, να νοιώθουν περήφανα για τον εαυτό τους και να υπερασπίζονται άλλα άτομα που υφίστανται κακομεταχείριση. Κάποια παραδείγματα: «Παρακαλώ σεβάσου την ταυτότητά μου», «Μπορεί να πιστεύεις αυτό, αλλά εγώ έχω άλλη άποψη», «Μπορεί να μη σου αρέσει, αλλά εμένα μου αρέσει».

8. Βοηθήστε τα παιδιά να αναγνωρίζουν και να βλέπουν τους περιορισμούς του «όλα ή τίποτα» με το να καταλάβουν τη διαφορά ανάμεσα στο δικαίωμα και στους κανόνες. Χρησιμοποιείτε φράσεις όπως «Αυτό μπορεί να ισχύει για κάποια άτομα, αλλά όχι για όλα», ή «συχνά, αλλά όχι πάντα», ή «πιο συχνά και λιγότερο συχνά». Αποφύγετε να χρησιμοποιείτε τις λέξεις «φυσιολογικός» ή «κανονικός» για να περιγράψετε οποιαδήποτε συμπεριφορά.

9. Μοιραστείτε προσωπικές ιστορίες από τη ζωή σας που αντιπροσωπεύουν τη συμπερίληψη ως προς το φύλο. Ακόμα καλύτερα, μοιραστείτε παραδείγματα από τότε που δεν ήσασταν συμπεριληπτική/-ός ως προς το φύλο στον τρόπο σκέψης σας και στη συμπεριφορά, τι μάθατε από αυτά και τι θα κάνατε διαφορετικά την επόμενη φορά.

10. Δουλέψτε με τον εαυτό σας. Αξιολογήστε τις δικές σας αξίες και πιστεύω σχετικά με την ταυτότητα φύλου, αλλά και τον σεξουαλικό/ερωτικό προσανατολισμό. Αυτό θα σας βοηθήσει να αναγνωρίσετε τις δικές σας προκαταλήψεις και τα προσωπικά σας όρια, να βρείτε σημεία για προσωπική εξέλιξη και να γίνετε ικανός/-οί να βοηθήσετε όλα τα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των ΛΟΑΤΚΙ+ παιδιών.

Πηγές:

- Gender Spectrum. *12 easy steps on the way to gender inclusiveness....* Retrieved from: www.genderspectrum.org
- LGBT+ Inclusive education, Primary best practice guide: Stonewall, Acceptance without exception. Retrieved from: www.twinkl.com/resource/t-lf-255290-lgbt-inclusive-education-primary-best-practice-guide
- Reading LGBTQ-Inclusive children's books in schools. Retrieved from: <https://www.welcomingschools.org/pages/using-lgbtq-inclusive-childrens-books-and-looking-at-gender-through-books/>
- Girl's best friend foundation & advocates for youth (2005). *Creating Safe Space for GLBTQ Youth: A Toolkit*. Washington, DC: Advocates for Youth. Retrieved from: <https://advocatesforyouth.org/wp-content/uploads/storage/advfy/documents/safespace.pdf>

Μετάφραση: Κατερίνα Νάσσου, Θένια Φωτιάδου
Προσαρμογή, επιμέλεια: Έλενα Σκαρπίδου
Πολύχρωμο Σχολείο (2020)

